

KARA PARA İNCELEMESİ VE VERGİLENDİRİLMESİ

Osman KARABIYIK (*)

I - GİRİŞ

Anayasanın 2'nci maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devletidir. Anayasanın 73'ncü maddesine göre, kamu giderlerini karşılamak üzere, herkesin malî gücüne göre, vergi ödemesi anayasal bir yükümlülük olduğu gibi, vergi yükünün adaletli, dengeli ve kanuni olması da anayasal bir zorunluluktur.

Kara para ve tefecilik konusunun da da, anayasa'nın verginin kanuniliği prensibi kapsamında ki bu hükümleri ile vergi mevzuatı açısından durumu değerlendirilerek, bu konudaki mevzuat açıklaması ile görüş ve önerilerimize yer verilecektir.

II- KARA PARA VE TEFEÇİLİĞİN VERGİ MEVZUATI KARŞISINDAKİ DURUMU

13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı "Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun", 11.10.2006 tarih ve 5549 sayılı "Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiştir.

Böylelikle; 4208 sayılı kanundaki "kontrollü teslimat" hükümleri yerini korur iken diğer tüm hükümler değişmiştir. Bu kanun; kapsam, görev ve yetki bakımından ele alınarak değerlendirildiğinde:

Kanundaki "suç geliri" tanımının amacı sosyal, ahlaki, ekonomik ve hukuki anlamda tamamen

birbirinden bağımsız olarak "suç gelirini" tanımlamak yerine, kanuni anlamda "suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi" şeklinde ki ifadesiyle çok daha geniş bir anlam kazandığı anlaşılmaktadır.

Toplumsal hayata zarar veren ve toplum nazarında suç olarak sayılan hareketler sonucunda elde edilen kazançlar ile vergi kaçırmak kastıyla işlenen suçlar, mevzuat açısından suç olarak tanımlanmış olmakla birlikte, bu fiiller dolayısıyla elde edilen kazançlar ayrıca 5549 sayılı **Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun** kapsamına da girmektedir.

Bir diğer yaklaşımla, yasal faaliyetler sonucu elde edilen, ancak kayıt ve beyan dışında tutulan kazançlar da yine 5549 sayılı **Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunla** suç geliri olarak kabul edilmektedir.

Bu kanunla, kendi denetim elemanı olmamakla birlikte, ancak denetim görevi, görev yetki ve sorumluluk bakımından birbirinden tamamen farklı alanlarda kullanan kurumların denetim elemanları vasıtasıyla, yani daimi kadro yerine bakan oluruyla haricen görevlendirme yapmak şeklinde kullanılmaktadır.

Başka bir ifadeyle Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nın, deyim yerindeyse ekonomik ve mali konularda denetim görevi yapan ve farklı merkezi denetim elemanlarından oluşan, ancak kendi çatısı altında toplanan merkeziyetçi bir **üst denetim kurulu** şeklinde tanımlanması daha doğru olacaktır.

(*) Vergi Denetmeni

Şöyle ki;

Kanunun, **Amaç** başlıklı 1.maddesinde; “Bu Kanunun amacı, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemektir” şeklinde tanımlanmıştır.

Kanunun, **Tanımlar** başlıklı 2.maddesinin:

(d) bendinde; “Yükümlü: Bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler”,

(e) bendinde; “Denetim elemanı: Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanlarını”,

(f) bendinde; “Suç geliri: Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini”,

(g) bendinde; “Aklama suçu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde düzenlenen suçu”,

ifade eder, şeklinde tanımlara yer verilmiştir.

Türk ceza kanununun 282.maddesinin 1.bendinde ise: “Alt sınırı bir yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimüşru kaynağını gizlemek ve müşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla, çeşitli işlemlere tabi tutan kişi, **iki yıldan beş yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır,.....**” şeklinde tanımlanmıştır.

Kanun kapsamındaki olayların denetimi ile ilgili, **Yükümlülük denetimi** başlıklı 11/1.maddesinde; “Bu Kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi, Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanla-

rı, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları vasıtasıyla yerine getirilir” şeklinde tanımlanmıştır.

11/2.maddesinde; “Başkanlık, yükümlüler nezdinde yapılacak denetimin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebilir. Kendisinden talepte bulunulan birim bu talebin gereğini yerine getirmek zorundadır. Görevlendirilecek Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gelirler Kontrolörleri, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları Başkanlığın talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı veya ilgili bulundukları Bakanın onayı ile belirlenir” şeklinde tanımlanmıştır.

11/3.maddesinde; “Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, bu Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dahil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır” şeklinde tanımlanmıştır.

11/4.maddesinde; “Denetim elemanları, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlallerini Başkanlığa bildirir” şeklinde tanımlanmıştır.

Başkanlığın görev ve yetkileri kanunun 19.maddesinde sayılmış, 19/1-(i) maddesinde; “Bu Kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi” şeklinde tanım yer almıştır.

Elkoyma başlıklı 17.maddesinde de; “**Aklama** ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128.maddesindeki usule göre mal varlığı değerlerine el konulabilir” şeklinde tanımlanmıştır.

Kanun maddelerinden de anlaşılacağı üzere; 4208 sayılı kanunla getirilen ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesi kapsamında sayılan ve halk arasında kara para olarak bilinen,

sadece uyuşturucu, silah kaçakçılığı ve beyaz kadın ticaretinden elde edilen paranın aklanması ile mücadele anlaşılmamalıdır.

Bunun yerine, kanunun 11/1.maddesinde de olduğu gibi, **bu kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi** ifadesiyle, tüm vergi mevzuatını da içine alacak şekilde gayet geniş bir alanı kapsamaktadır.

Çünkü 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359.maddesinde yer alan cezalardan (b) fıkrasında; on sekiz aydan üç yıla kadar ağır hapis cezası öngörülmektedir.

Görüldüğü gibi Vergi Denetmenleri, Vergi Usul Kanununun 135.maddesine göre inceleme yada denetim elemanı olarak kabul edilirken, 5549 sayılı kanunun 2/e.maddesine göre ne hikmetse denetim elemanı olarak kabul edilmemiştir.

Hal böyle iken, Vergi Usul Kanununun 135.maddesi gereğince, vergi inceleme elemanları arasında sayılmayan, ancak 5549 sayılı kanunun 2/e, 11/1 ve 19/1-(i) maddelerinden de anlaşılacağı üzere, bakan oluruyla da olsa, asli görevi vergi incelemesi olmakla birlikte sanki Gümrük Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları'na da el koyma kapsamında bir bakıma vergi inceleme yetkisi verilmiştir.

Hatta kanunun 2/f maddesinde geçen "Suç geliri: Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini" tanımlı da, vergi incelemesinden daha da öte Vergi Kanunlarında olmayan, sanki **servet incelemesi** yetkisinin verildiği anlaşılmaktadır.

Vergi Denetmenleri tarafından yapılan vergi inceleme ve araştırmalarında, Vergi Usul Kanununun 9.maddesi hükmü elbette ki dikkate alınmakta ve vergiyi doğuran olay kanunlarca yasak sayılmış olsa dahi vergilendirme açısından gerekli inceleme zaten yapılmaktadır.

Kanunun bu hükmü gereğince, Vergi Denetmenleri tarafından vergilendirme açısından, vergiyi doğuran olayın kara yada ak olduğuna bakılmadan her türlü maddi ve gayri maddi varlıklarla ilgili olarak bir taraftan kara para incelemesi yapılırken, diğer ta-

raftan kara paranın vergilendirilmesinden sonra geriye kalan kısmına el koyma açısından ise tavsiye niteliğinde de olsa yetkisiz sayılmıştır.

Bir diğer ifadeyle Vergi Denetmenleri tarafından kara paranın tamamı yada % 100'ü incelenerek, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103'ncü maddesi gereğince %35' i yada 5520 Kurumlar Vergisi Kanununun 32'nci maddesi gereğince %20'si doğrudan vergilendirmeye el konulurken, ancak geriye kalan %65 yada %80'ni hakkında ise yargı tarafından el konulması için, tavsiye niteliğinde de olsa inceleme yetkisi verilmemiştir.

Bu durum hukuki karmaşadan başka bir şey değildir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359.maddesi kapsamına giren suçlar ile 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri ile ilgili Kanun, 90 sayılı K.H.K ve 545 sayılı K.H.K.ler kapsamında yapılan tefecilik olaylarının tespiti halinde ise, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 279.maddesi gereğince suç duyurusunda bulunulduğu gibi, Türk Ceza Kanunu kapsamına giren ve muttali olunan sair olaylar hakkında da yine suç duyurusunda bulunulması kanun hükmü gereğidir.

Sonra, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu genel bir kanun iken, 5549 sayılı "Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun" ise özel bir kanundur. Özel hukuk, genel hukuka göre öncelik arz etmekle birlikte, ancak genel hukuka aykırı olması da mümkün değildir. Bir diğer ifadeyle genel hukuk kapsamında Vergi Denetmenleri'ne tanınan vergi inceleme yetkisinin, özel hukukla bu yetkisinin yok varsayılması yine hukuken mümkün değildir.

Yada 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135.maddesinde incelemeye yetkililer arasında; Gümrük Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları" sayılmadığı halde, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 2/e maddesine göre inceleme elemanı olarak sayılmış olmakla, buradaki inceleme elemanlığı, olsa olsa kendi asli yetki alanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla, sadece suç gelirin aklanması ve yurt dışına çıkarılmasının

önlenmesi için, bir tür servetin bloke edilmesi ve el konulmasına yönelik sadece **tavsiye** niteliğinde bir inceleme ve araştırmadan görevinden ibaret olup, el konma yada müsadere için mutlak surette **yargı kararı** gerekmektedir.

Oysa Vergi Usul Kanununun 135.maddesinde geçen inceleme elemanlığında ise; aynı kanunun 134.maddesinde yer alan incelemenin maksadıyla ilgili tanımdan (vergi incelemesinden maksat, ödenmesi gereken verginin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve **sağlamaktır**) ve 30.maddesinde yer alan resen vergi tarhi ile ilgili takdir yetkisinden; (Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır. İnceleme raporunda bu maddeye göre belirlenen matrah veya matrah farkı resen takdir olunmuş sayılır) de anlaşılacağı üzere, vergi ve ceza salınmasına yönelik sonucu, yargı meci-i haricinde kimse tarafından değiştirilmesi mümkün olmayan, hükmedici ve yaptırım gücü olan bir görev ve yetkiye sahiptir.

Mevcut duruma göre; Vergi Usul Kanununun 359.maddesi kapsamına giren fiiller ile Ödünç Para Verme İşlerinin 5549 sayılı kanun kapsamına alınmasıyla, adı geçen kurumlara da sanki böyle bir inceleme yetkisinin verildiği sonucunu her ne kadar doğmakta ise de, buna Vergi Usul Kanununun 135'nci maddesi hükmü mani olacaktır. Ancak yine de uygulanması henüz yaygınlaşmamakla birlikte, fiilen olmasa da vergi hukukunda ikileme yol açtığı ortadadır.

Konunun ceza boyutuna gelince; Türk Ceza Kanununun **genel hükümler ve temel ilkeler** bölümünde yer alan, özel kanunlarla ilişkisi ile ilgili 5.maddesinde de olduğu gibi; **"kanunun genel hükümlerinin özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlarda ki suçlar hakkında da uygulanacağı"** hükmü yer almaktadır.

Yine Türk Ceza Kanununun **suçların içtimai** ile ilgili bölümünde yer alan 42.maddesi (**bileşik suç**), 43.maddesi (**zincirleme suç**) ve 44.maddesinde (**fikri içtima**) de olduğu gibi işlenen bir fiil ile birden

fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi hakkında, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılması gerekmektedir.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun ceza tanımı ile ilgili 2/g maddesinin atıfta bulunduğu Türk ceza kanununun 282.maddesindeki ceza miktarları, ekonomi sanayi ve ticarete ilişkin suçlar bölümünde yer alan tefecilikle ilgili 241.maddesindeki hürriyeti bağlayıcı ceza açısından (iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası) birbirine benzerlik arz etmektedir. Burada ceza uygulaması konusunda genel hükümler ile özel hükümlerden hangisinin uygulanacağı önem arz etmektedir.

Vergilendirme açısından maddi cezalarla ilgili; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 335, 336 ve 337.maddelerinde yer alan; fiil ayrılığında her bir fiil için ayrı ayrı ceza kesileceği tabiidir. Ancak tek bir fiille birden fazla ceza istilzam edilmesi durumunda ise, bunlardan miktar itibarıyla en ağır olanının kesilmesi gerekmektedir.

Hürriyeti bağlayıcı ceza açısından ise, Vergi Usul Kanununun 359.maddesinin son fıkrasına göre; **"kaçakçılık suçlarını işleyenler hakkında bu maddede yazılı cezaların uygulanması 344.maddede yazılı vergi ziyai cezasının ayrıca uygulanmasına engel teşkil etmez"** hükmünden de anlaşılacağı üzere, hürriyeti bağlayıcı ceza uygulanması, ayrıca para cezası uygulanmasına mani değildir.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2/g maddesinin atıfta bulunduğu Türk ceza kanununun 282.maddesinde yer alan cezada da yine hürriyeti bağlayıcı ceza ve adli para cezası şeklinde yine iki ayrı ceza söz konusudur.

Burada ortaya çıkan en önemli hususla ilgili olarak, bariz bir örnek olması açısından tefecilik olayını ele alacak olursak; 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359.maddesinde ön görülen cezalar ile 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2/g maddesinin atıfta bulunduğu Türk ceza kanununun 282.maddesinde yer alan cezalar ve tefecilik hakkında uygulanması gereken yine Türk

ceza kanununun 241.maddesinde yer alan cezalar-
dan hangisinin uygulanması gerektiği konusu,birden
fazla cezayı kapsamı açısından oldukça önem arz
etmektedir.

Tefecilik olayı; vergi kaçırma,suç gelirini aklama
yada yurt dışına çıkarma veya terörün finansmanın-
da kullanılması, bütün suç unsurlarını taşıması açı-
sından oldukça önemli ve çarpıcı bir örnektir.

Her ne kadar tek bir fiil gibi görünse de, **kasıt un-
suru** bakımından ayrı ayrı filler olduğundan ayrı ay-
rı cezayı gerektirmektedir.Yani vergi ziyai ceza-
sı,adli para cezası,el koyma ve hürriyeti bağlayıcı
cezaların tümünü kapsamaktadır.

Hürriyeti bağlayıcı ceza açısından konuyu irde-
leyecek olursak;Vergi Usul Kanununun 359.madde-
sindeki cezalar ile Türk ceza kanununun 282.mad-
desindeki cezalar ve 241.maddesindeki cezaların
birlikte,ayrı ayrı yada hangisinin uygulanması konu-
sunda açıklık getirilmesi gerekmektedir.

5549 sayılı kanun açısından yargının ne tür bir
karar vereceği önceden belli olmadığı için,anayasa-
mızın 73.maddesine göre vergi verme bir ödev ve
sorumluluk gerektirdiğinden,öncelikle vergi kaçır-
ma kastı nedeniyle Vergi Usul Kanununun
359.maddesindeki cezaların uygulanması gerektiği
öne çıkmaktadır.

Daha sonra da kendi kanununun önceliği de dik-
kate alınarak 5549 sayılı kanunun ceza maddesi
olarak 2/g maddesinin atıfta bulunduğu Türk ceza
kanununun 282.maddesindeki cezaların uygulan-
ması gerekmektedir.

Dolayısıyla özel bir kanun olan 5549 sayılı ka-
nunun yürürlüğe girmesiyle birlikte Türk ceza kanu-
nunun tefecilikle ilgili 241.maddesi yürürlükten
kalkmamış olsa bile zımni olarak 282.maddesine ta-
şınmış ve bu madde hükmü otomatikman askıya
alınmış olmaktadır.

III- SONUÇ :

Vergi Denetmenleri tarafından Vergi Usul Kanu-
nunun 9.maddesi hükmünden de hareketle, vergiyi
doğuran olayın kanunlarca yasak edilmiş olma-
sı,vergi mükellefiyetine ve sorumluluğuna tesiri ol-
madığından,elde edilen kazancın veya paranın kara

yada ak olduğuna bakılmadan, her türlü maddi ve
gayri maddi varlıklarla ilgili olarak gerekli inceleme-
ler zaten yapılmaktadır.

Genel hukukla tanınan inceleme yetkisinin,özel
hukukla kaldırılması,yada özel hukukun genel hu-
kuka aykırı olması mümkün değildir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre; Vergi De-
netmenleri tarafından, elde edilen kazancın kayna-
ğının ak yada kara olduğuna,menkul yada gayri-
menkule dönüştüğüne yada aklanıp aklanmadığına
bakılmaksızın, her türlü inceleme yapmaya yetkili
olduğu halde, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanma-
sının Önlenmesi Hakkında Kanunun 2/e maddesi-
le yetkisiz sayılması mümkün değildir.Bu nedenle
bu maddenin tadil edilerek,213 sayılı Vergi Usul Ka-
nununun 135.maddesine paralel hale getirilmelidir.

Bu kanunla vergi kanunlarına aykırı olarak, ken-
di asli görevlerinin dışında, ilgisiz bir kesimi de kap-
sayacak şekilde ayrıca servet incelemesi yetkisi ve-
rilmesi,kanunlar arasındaki ilişki bakımından huku-
ka uygun değildir.Şayet servet inceleme yetkisi veri-
lecekse,asli görevi vergi incelemesi olan vergi ince-
leme elemanlarına ve vergi kanunları kapsamında
verilmelidir.

5549 sayılı kanunun 2/e maddesinde geçen ve
asli görevi gereği vergi inceleme yetkisi bulunma-
yan bu kurumların, 11/4.maddesinde ki Malî Suçla-
rı Araştırma Kurulu Başkanlığına bilgi vermesinin
haricinde, ayrıca 2/d maddesinde geçen denetime
tabi yükümlüler ile birlikte,Türk Ceza Kanununun
282.maddesi paralelinde ve Vergi Usul Kanununun
149.maddesi kapsamında, devamlı bilgi verme
mecburiyeti bulunan kurumlar olarak sayılmasının,
kanun tekniğine, hukuka ve en önemlisi de anaya-
saya daha uygun olacaktır.

KAYNAKLAR:

- 1) Anayasa
- 2) 213 sayılı VUK'nu
- 3) 5520 Kurumlar Vergisi Kanunu
- 4) 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5) 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
- 6) 4208 sayılı Kara Para Kanunu
- 7)5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ön-
lenmesi Hk.Kanun
- 8) 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri ile ilgili
Kanun,
- 9)90 sayılı K.H.K ve 545 sayılı K.H.K